

УДК 911. 3: 331. 5 (477. 82)

Пасевич Ю. В., асп.

*Східноєвропейський національний університет**імені Лесі Українки***ЗАСТОСУВАННЯ КЛАСТЕРНОГО АНАЛІЗУ У ДОСЛІДЖЕННІ
ЛОКАЛЬНИХ РИНКІВ ПРАЦІ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

Ключові слова: ринок праці, зайнятість, безробіття, оплата праці, Волинська область.

Вступ. Постановка проблеми. Суспільно-географічні дослідження локальних ринків праці окремого регіону має важливе теоретичне та практичне значення, оскільки дають можливість виявити особливості і тенденції функціонування ринків праці на локальному (місцевому) рівні, визначивши їх специфіку. У ході дослідження локальні ринки праці окремого регіону слід брати до уваги комплексний підхід, тобто окрім показників ринку праці необхідно проаналізувати також соціально-економічні та демографічні умови, оскільки рівень розвитку окремої території, у тому числі ринку праці, визначається результатом взаємодії основних природно-географічних, соціальних та економічних складових.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Що стосується дослідження ринку праці, зокрема зайнятості, безробіття, соціального захисту населення, то слід відмітити наукові роботи таких українських науковців як В. О. Джаман [2], у роботах якого приділено увагу демографічній складовій ринку праці, зокрема регіональні системи розселення, О. В. Безпала, яка дослідила ринок праці столичного економічного регіону [1], у роботах В. С. Сайчук досліджено регіональний ринок праці Хмельницької області [7], Ю. Ю. Заволока здійснила суспільно-географічне дослідження використання трудового потенціалу в регіоні [3].

На даний час, дослідженню ринку праці Волинської області приділено мало уваги. Частково ситуацію на ринку праці області дослідили О. М. Черчик, яка звернула увагу на дослідження трудових ресурсів регіону [11], у працях А. М. Колосюк здійснено аналіз соціально-трудова відносин на ринку праці Волинської області [4], у працях Е. В. Мисковець дослідженню функціонування регіонального ринку праці Волинської області [5], О. У. Хомри - територіальні відмінності ситуації ринку праці західного прикордоння України [8].

Формулювання цілей статті. Постановка завдання. Метою статті є виявлення територіальних особливостей функціонування локальних ринків праці Волинської області.

Для досягнення даної мети поставлені такі **завдання**:

- розрахувати регіональні (інтегральні) коефіцієнти рівнів демографічного і соціально-економічного розвитку адміністративних

- районів і міст Волинської області, а також розвитку локальних ринків праці;
- здійснити групування адміністративних районів та міст області за загальним рівнем розвитку, демографічного та соціально-економічного характеру, а також рівнем розвитку ринку праці;
  - виявити кластери адміністративних районів і міст Волинської області, схожих за перебігом соціально-економічних процесів та обґрунтувати їх специфіку;
  - здійснити картографування отриманих результатів дослідження.

Виклад основного матеріалу. Локальними ринками праці є ринки праці в межах адміністративно-територіального поділу, тобто в межах адміністративних районів та міст обласного підпорядкування. З позиції суспільної географії, локальний ринок праці – система господарських зв'язків на території визначеній адміністративно-територіальним поділом, які об'єднують мережу поселень транспортною сіткою, виробничою та соціальною інфраструктурою і характеризується наявністю виробничих відносин між підприємствами у населених пунктах та прилеглих до них територій. У нашому дослідженні ми беремо до уваги 16 адміністративних районів області та 4 міста обласного підпорядкування.

Для аналізу локальних ринків праці Волинської області, ми використали метод інтегральної середньої, розрахувавши регіональні (інтегральні) коефіцієнти рівнів демографічного і соціально-економічного розвитку, а також розвитку ринку праці адміністративних районів і міст Волинської області. За основу ми взяли статистичні дані 27 показників демографічного, соціально – економічного характеру та показників ринку праці за 2012 рік: 1 – кількість постійного населення, осіб; 2 – народжуваність, на 1000 осіб; 3 – смертність, на 1000 осіб; 4 – кількість міського населення, осіб; 5 – кількість сільського населення, осіб; 6 – густота населення, осіб/км²; 7 – міграційний приріст, на 1000 осіб; 8 – міграційне скорочення, на 1000 осіб; 9 – кількість суб'єктів (ЄДРПОУ); 10 – прямі іноземні інвестиції, (тис.дол.США); 11 – забезпеченість населення житлом, у середньому на 1 особу/м²; 12 – кількість діючих сільськогосподарських підприємств; 13 – продукція сільського господарства в районах, у постійних цінах млн.грн; 14 – обсяги експорту товарів, (тис.дол.США); 15 – обсяги імпорту товарів, (тис.дол.США); 16 – вантажооборот автомобільного транспорту, млн/Ткм; 17 – оптовий товарооборот, млн.грн; 18 – роздрібний товарооборот, млн.грн; 19 – обсяг реалізованих послуг у розрахунку на одну особу, грн; 20 – кількість громадян не зайнятих трудовою діяльністю, які перебували на обліку в державній службі зайнятості, осіб; 21 – потреба підприємств у працівниках на заміщення вільних робочих місць, осіб; 22 – навантаження на одне вільне робоче місце (вакансію), осіб; 23 – середньомісячна номінальна заробітна плата працівників, грн; 24 – населення у віці молодшому за працездатий, осіб; 25 – населення у працездатному віці, осіб; 26 – населення у віці молодшому за працездатий, осіб; 27 – безробітні

зареєстровані в державній службі зайнятості, осіб [6]. Усі розрахунки проводилися за допомогою програми Statistica 6.0.

За результатами розрахунків інтегральних коефіцієнтів *демографічного розвитку*, до першого кластеру з високим їх рівнем відносяться м. Луцьк і Луцький адміністративний район (Табл. 1, 2, Рис. 1). Високий рівень демографічного розвитку для цієї групи пояснюється наявністю попиту на робочу силу, порівняно високого рівня оплати праці, можливості самореалізації населення у молодому віці. Характерним для даної групи є низький рівень смертності і відповідно високий рівень народжуваності.

Таблиця 1

**Інтегральні коефіцієнти демографічного розвитку
адміністративних районів і міст обласного підпорядкування
Волинської області**

	Інтегральні коефіцієнти								Сума
	1,000	0,130	1,000	1,000	0,000	1,000	0,682	0,616	
м. Луцьк									5,428
м. Володимир-Волинський	0,111	0,000	0,766	0,174	0,000	0,445	1,000	0,000	2,496
м. Ковель	0,264	0,571	0,862	0,316	0,000	0,284	0,373	0,656	3,326
м. Нововолинськ	0,210	0,078	0,702	0,266	0,000	0,665	0,295	0,874	3,090
Володимир-Волинський	0,045	0,532	0,266	0,000	0,273	0,001	0,695	0,132	1,944
Горохівський	0,184	0,195	0,319	0,060	0,601	0,005	0,227	0,755	2,346
Іваничівський	0,080	0,013	0,309	0,021	0,323	0,006	0,305	0,848	1,905
Камінь-Каширський	0,238	1,000	0,713	0,046	0,908	0,003	0,173	0,821	3,902
Ківерцівський	0,238	0,701	0,500	0,102	0,641	0,005	0,459	0,417	3,063
Ковельський	0,122	0,623	0,245	0,031	0,469	0,000	0,518	0,556	2,564
Локачинський	0,030	0,182	0,287	0,008	0,167	0,002	0,036	0,927	1,630
Луцький	0,230	0,831	0,691	0,019	1,000	0,008	0,673	0,556	4,008
Любешівський	0,099	0,844	0,660	0,016	0,434	0,001	0,059	0,887	3,000
Любомльський	0,117	0,506	0,362	0,053	0,338	0,001	0,150	1,000	2,527
Маневицький	0,196	0,584	0,532	0,058	0,663	0,000	0,259	0,583	2,875
Ратнівський	0,179	0,740	0,649	0,055	0,602	0,003	0,205	0,868	3,301
Рожищенський	0,118	0,364	0,447	0,062	0,301	0,004	0,000	0,887	2,183
Старовижівський	0,071	0,571	0,181	0,014	0,319	0,001	0,145	0,808	2,110
Турійський	0,048	0,364	0,000	0,031	0,136	0,000	0,577	0,384	1,540
Шацький	0,000	0,429	0,255	0,015	0,000	0,000	0,232	0,788	1,719
Демографічні показники, №	1	2	3	4	5	6	7	8	

Розраховано автором за матеріалами [6]

Таблиця 2

Кластеризація рівня демографічного розвитку адміністративних районів і міст обласного підпорядкування Волинської області за інтегральною середньою

Високий		Вище середнього		Середній		Низький	
м. Луцьк	5,428	Камінь-Каширський	3,902	Маневицький	2,875	Володимир-Волинський	1,944
Луцький	4,008	м. Ковель	3,326	Ковельський	2,564	Іваничівський	1,905
		Ратнівський	3,301	Любомльський	2,527	Шацький	1,719
		м. Нововолинськ	3,090	м. Володимир-Волинський	2,496	Локачинський	1,630
		Ківерцівський	3,063	Рожищенський	2,183	Турійський	1,540
		Любешівський	3,000	Старовижівський	2,110		

Розраховано автором за матеріалами [6]

До другого кластеру з рівнем розвитку вище середнього відносяться Камінь-Каширський, Ратнівський, Ківерцівський, Любешівський, м. Ковель та м. Нововолинськ. Для цієї групи адміністративних районів характерний високий рівень народжуваності і низький рівень міграційного скорочення. Для міст, передумовами досить високого демографічного розвитку є наявність попиту на робочу силу, зумовлене наявністю виробничої і транспортної інфраструктури. Що стосується адміністративних районів, то переважно натуральний спосіб ведення господарства є також і позитивною рисою. Незважаючи на практичну відсутність можливостей працевлаштування з високим рівнем оплати праці, населення сільської місцевості, яке у більшості районів області у кількісному відношенні значно переважає, має високий рівень забезпечення житлом та практично забезпечене продовольством.

Третій кластер із середнім рівнем демографічного розвитку, до якого входять Маневецький, Ковельський, Любомльський, Рожищенський, Старовижівський адміністративні райони та м. Володимир-Волинський, характеризується переважно негативними показниками. Зокрема варто виділити низький рівень народжуваності, досить високу смертність та міграційне скорочення. Дана група адміністративних районів у структурі населення мають високу частку міського. Тому зважаючи на негативні явища і тенденції у районних центрах області (скороченні промислового і сільськогосподарського виробництва, нестабільна зайнятість, безробіття), їх рівень демографічного розвитку є досить низьким.

До четвертий кластера з низьким рівнем демографічного розвитку відносяться Володимир – Волинський, Іваничівський, Шацький, Локачинський і Турійський адміністративні райони. Тут ситуація є повністю негативною про що свідчать низький рівень народжуваності, висока смертність і міграційне скорочення. Така ситуація пояснюється слабкістю господарського комплексу, подекуди повною відсутністю виробництва, відсутністю соціального забезпечення окремих верств населення.

За результатами розрахунків інтегральних коефіцієнтів *соціально-економічного* розвитку, перший кластер включає м. Луцьк та Луцький район (Табл. 3, 4, Рис. 1). Дана група районів і міст відзначається високим рівнем розвитку. Лише показники рівня забезпеченості населення житлом для м. Луцьк, а також обсягів прямих іноземних інвестицій для Луцького району є низькими. Для м. Луцьк та Луцького району позитивна соціально-економічна ситуація пояснюється наявністю великої кількості робочої сили високої професійної кваліфікації, високим попитом на ринку праці, порівняно з іншими локальними ринками.

Другий кластер із вищим за середній рівень розвитку соціально-економічної сфери сформували такі райони як Горохівський, Ковельський і Володимир-Волинський. Для даної групи районів характерним сільськогосподарська спеціалізація виробництва про що свідчать високі показники кількості діючих сільськогосподарських підприємств, що

забезпечує зайнятість сільського населення, проте низькі показники товарообороту та обсягів експорту-імпорту.

До третього кластера із середнім рівнем соціально-економічного розвитку входять Локачинський, Ківерцівський, Іваничівський, Турійський, Рожищенський райони та м. Ковель. У цілому для районів цієї групи характерним є середні показники виробництва продукції сільського господарства. Для м. Ковель позитивним є високий показник обсягів реалізованих послуг. Загалом ситуація для даного кластера є негативною, оскільки по основних складових показниках соціально-економічного розвитку ситуація є негативною.

Четвертий кластер характеризується низьким рівнем розвитку адміністративних районів та міст. До нього входять м. Володимир-Волинський і м. Нововолинськ, Старовижівський, Камінь-Каширський, Любомльський, Ратнівський, Любешівський, Шацький і Маневицький райони. Негативна їх соціально-економічна ситуація загалом відповідає специфіці господарства північних і центральних районів Волинської області, які спеціалізуються на сільськогосподарському виробництві та зумовлена низькою продуктивністю праці, низько ефективним сільським господарством, практичною відсутністю, або невідвістю існуючих державних програм підтримки національного виробника. Окремо слід виділити м. Володимир – Волинський та м. Нововолинськ, де причинами сучасного низького рівня розвитку є значне скорочення промислового виробництва, що у свою чергу призвело до високого безробіття населення, зниження рівня їх доходів.

Таблиця 3

Інтегральні коефіцієнти соціально-економічного розвитку адміністративних районів і міст обласного підпорядкування Волинської області

	Інтегральні коефіцієнти											Сума
	1,000	1,000	0,056	0,053	0,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	0,653	
м. Луцьк	1,000	1,000	0,056	0,053	0,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	0,653	7,762
м. Володимир-Волинський	0,044	0,001	0,183	0,053	0,000	0,106	0,045	0,020	0,014	0,055	0,096	0,617
м. Ковель	0,109	0,027	0,056	0,053	0,000	0,078	0,050	0,102	0,032	0,192	1,000	1,699
м.Нововолинськ	0,078	0,566	0,000	0,053	0,000	0,216	0,218	0,018	0,048	0,076	0,124	1,397
Володимир-Волинський	0,038	0,001	0,887	0,774	0,963	0,001	0,020	0,012	0,002	0,012	0,012	2,722
Горохівський	0,072	0,016	1,000	1,000	1,000	0,003	0,004	0,017	0,001	0,036	0,023	3,172
Іваничівський	0,034	0,010	0,831	0,376	0,458	0,003	0,011	0,003	0,008	0,009	0,014	1,757
Камінь-Каширський	0,039	0,000	0,310	0,241	0,450	0,017	0,001	0,026	0,001	0,031	0,007	1,123
Ківерцівський	0,082	0,088	0,268	0,511	0,369	0,044	0,036	0,061	0,090	0,041	0,168	1,758
Ковельський	0,044	0,277	0,859	0,820	0,488	0,028	0,055	0,056	0,025	0,017	0,153	2,822
Локачинський	0,024	0,004	0,718	0,571	0,523	0,004	0,001	0,005	0,001	0,005	0,000	1,856
Луцький	0,122	0,144	0,972	0,827	0,914	0,824	0,369	0,348	0,117	0,070	0,367	5,443
Любешівський	0,019	0,000	0,563	0,090	0,345	0,005	0,001	0,006	0,001	0,010	0,007	1,047
Любомльський	0,030	0,000	0,479	0,135	0,269	0,004	0,019	0,016	0,003	0,073	0,038	1,066
Маневицький	0,038	0,004	0,141	0,083	0,392	0,034	0,001	0,033	0,001	0,058	0,011	0,796
Ратнівський	0,021	0,015	0,282	0,218	0,439	0,007	0,004	0,030	0,000	0,040	0,003	1,059
Рожищенський	0,036	0,000	0,690	0,203	0,487	0,014	0,001	0,025	0,001	0,013	0,035	1,505

Старовижівський	0,021	0,000	0,718	0,248	0,204	0,003	0,000	0,004	0,001	0,001	0,004	1,204
Турійський	0,028	0,000	0,859	0,308	0,515	0,003	0,000	0,010	0,000	0,000	0,023	1,746
Шацький	0,000	0,000	0,775	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,007	0,172	0,954
Соціально-економічні показники, №	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	

Розраховано автором за матеріалами [6]

Таблиця 4

Кластеризація рівня соціально-економічного розвитку адміністративних районів і міст обласного підпорядкування Волинської області за інтегральною середньою

Високий		Вище середнього		Середній		Низький	
м. Луцьк	7,762	Горохівський	3,172	Локачинський	1,856	м. Нововолинськ	1,397
Луцький	5,443	Ковельський	2,822	Ківерцівський	1,758	Старовижівський	1,204
		Володимир-Волинський	2,722	Іваничівський	1,757	Камінь-Каширський	1,123
				Турійський	1,746	Любомльський	1,066
				м. Ковель	1,699	Ратнівський	1,059
				Рожищенський	1,505	Любешівський	1,047
						Шацький	0,954
						Маневицький	0,796
						м. Володимир-Волинський	0,617

Розраховано автором за матеріалами [6]

У результаті розрахунків інтегральних коефіцієнтів розвитку *ринку праці* адміністративних районів і міст обласного підпорядкування Волинської області, до першого кластера відноситься м. Луцьк, який окрім навантаження на одне вільне робоче місце та кількості зареєстрованих безробітних, має найвищі показники (Табл. 5, 6, Рис. 1). Це пояснюється наявністю багатогалузевого попиту на робочу силу, можливостей додаткового заробітку окрім постійного місця роботи, високим рівнем оплати праці. Проте слід відмітити високу конкуренцію на ринку праці м. Луцьк, особливо це стосується професій сфери послуг (медицина, освіта, торгівля).

Другий кластер з вищим за середній рівень розвитку ринку праці входить м. Нововолинськ і м. Ковель, для яких характерним є високий рівень оплати праці, низька кількість зареєстрованих безробітних, проте високе навантаження на вільне робоче місце, висока частка населення у віці старшому за працездатний.

Третій кластер з середнім рівнем розвитку ринку праці склала група таких адміністративних районів як Луцький, Ківерцівський, Камінь-Каширський, Маневицький, Турійський, Любомльський, Рожищенський, Горохівський, Ратнівський та м. Володимир - Волинський. Для них характерні у цілому посередні показники навантаження на одне вільне робоче місце, оплати праці, низькими показники зареєстрованого безробіття. Для адміністративних районів даної групи такий посередній рівень розвитку ринку праці пояснюється низьким рівнем промислового виробництва, інвестиційної активності, високою часткою зайнятих у сільському господарстві.

Четвертий кластер з низьким рівнем розвитку ринку праці включив Шацький, Любешівський, Ковельський, Старовижівський, Іваничівський, Локачинський та Володимир – Волинський адміністративні райони. Тут ситуація є критичною практично по всіх показниках. Вона пояснюється відсутністю виробничих об'єктів, високою часткою зайнятих у сільському господарстві з низькою продуктивністю праці, освіти та медицині, де кількість робочих місць чітко обмежена, віддаленістю від обласного та регіональних центрів виробництва, а також відсутністю державної підтримки локальних ринків праці центральної та північної частини Волинської області.

Таблиця 5

**Інтегральні коефіцієнти розвитку ринку праці
адміністративних районів і міст обласного підпорядкування
Волинської області**

	Інтегральні коефіцієнти								Сума
	1,000	1,000	0,024	0,607	1,000	1,000	1,000	0,000	
м. Луцьк									4,814
м. Володимир-Волинський	0,318	0,370	0,020	0,255	0,125	0,122	0,032	0,839	2,081
м. Ковель	0,594	0,329	0,042	0,512	0,288	0,282	0,225	0,629	2,901
м. Нововолинськ	0,323	0,329	0,024	1,000	0,224	0,228	0,170	0,727	3,025
Володимир-Волинський	0,000	0,000	0,000	0,233	0,036	0,043	0,095	0,957	1,364
Горохівський	0,222	0,110	0,048	0,082	0,146	0,174	0,432	0,833	2,047
Іваничівський	0,144	0,082	0,040	0,139	0,073	0,080	0,174	0,912	1,644
Камінь-Каширський	0,088	0,009	0,228	0,166	0,278	0,220	0,344	0,973	2,306
Ківецький	0,188	0,192	0,024	0,212	0,221	0,229	0,415	0,866	2,347
Ковельський	0,143	0,096	0,035	0,241	0,105	0,116	0,239	0,879	1,854
Локачинський	0,086	0,119	0,017	0,244	0,022	0,028	0,066	0,972	1,554
Луцький	0,199	0,110	0,042	0,531	0,194	0,219	0,289	0,861	2,445
Любешівський	0,067	0,023	0,070	0,331	0,113	0,092	0,119	1,000	1,886
Любомльський	0,162	0,032	0,119	0,477	0,103	0,111	0,218	0,892	2,114
Маневський	0,170	0,023	0,175	0,302	0,202	0,185	0,314	0,891	2,262
Ратнівський	0,162	0,023	0,167	0,123	0,188	0,170	0,276	0,893	2,002
Рожищенський	0,208	0,014	0,357	0,172	0,096	0,118	0,213	0,838	2,016
Старовижівський	0,151	0,009	0,388	0,105	0,056	0,071	0,127	0,908	1,815
Турійський	0,194	0,005	1,000	0,000	0,039	0,041	0,115	0,853	2,247
Шацький	0,120	0,005	0,618	0,239	0,000	0,000	0,000	0,938	1,920
Показники ринку праці, №	20	21	22	23	24	25	26	27	

Розраховано автором за матеріалами [6]

Таблиця 6

**Кластеризація рівня розвитку ринку праці адміністративних районів і міст
обласного підпорядкування Волинської області
за інтегральною середньою**

Високий		Вище середнього		Середній		Низький	
м. Луцьк	4,814	м. Нововолинськ	3,025	Луцький	2,445	Шацький	1,920
		м. Ковель	2,901	Ківецький	2,347	Любешівський	1,886
				Камінь-Каширський	2,306	Ковельський	1,854
				Маневський	2,262	Старовижівський	1,815
				Турійський	2,247	Іваничівський	1,644
				Любомльський	2,114	Локачинський	1,554
				м. Володимир-Волинський	2,081	Володимир-Волинський	1,364
				Рожищенський	2,016		

				Горохівський	2,047		
				Ратнівський	2,002		

Розраховано автором за матеріалами [6]

Враховуючи інтегральні коефіцієнти рівнів демографічного, соціально-економічного розвитку, а також розвитку локального ринку праці у 2012 році, ми вираховували сумарний рівень розвитку адміністративних районів і міст Волинської області (Табл. 7, Рис. 1).

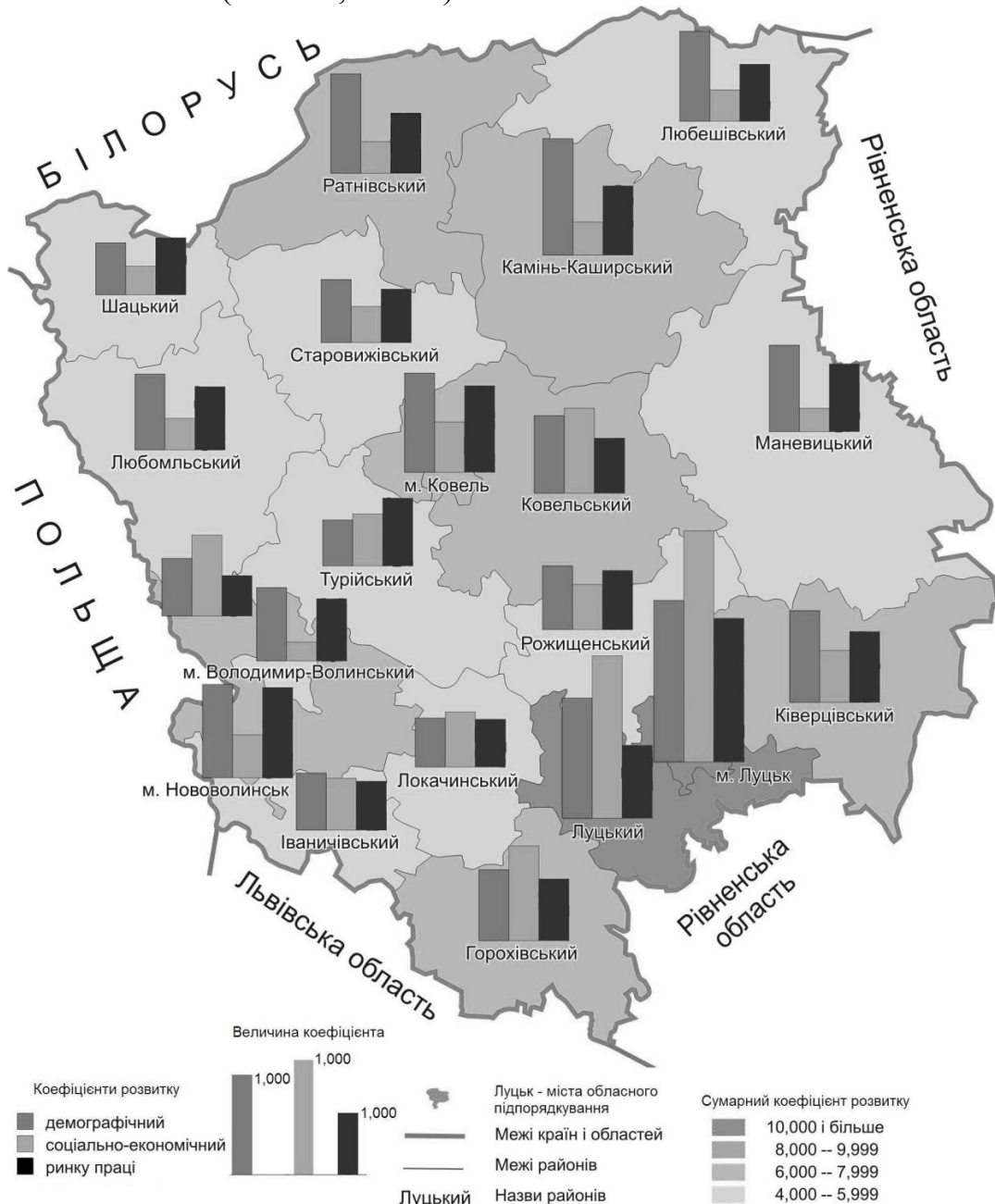

Рис. 1. Групування адміністративних районів і міст обласного підпорядкування Волинської області методом інтегральної середньої

Складено автором за матеріалами [6]

У результаті до першого кластера з високим сумарним рівнем розвитку відносяться м. Луцьк та Луцький район де високим рівнем соціально-економічного розвитку (інвестиції, торгівля, експорт-імпорт товарів) та ринку праці, зокрема високий попит на робочу силу, оплату праці,

можливість додаткового заробітку. До другого кластера із рівнем розвитку вищим за середній входять м. Ковель, м. Нововолинськ та Горохівський район з можливостями працевлаштування, досить високою оплатою праці та зайнятістю. Третій кластер що відноситься до середнього рівня розвитку включає Камінь-Каширський, Ковельський, Ківецівський, Ратнівський, Володимир – Волинський, Любешівський і Маневицький райони. Тут ситуація є негативною оскільки відсутні вакансії з високою оплатою праці, у структурі зайнятості переважає соціальна сфера (освіта, медицина) та державний сектор. Проте слід відзначити високі демографічні показники, зумовлені історичним укладом життя населення даних територій. Четвертий кластер з низьким сумарним рівнем розвитку регіонів Любомльський, Рожищенський, Турійський, Іваничівський, Старовижівський, Локачинський, Шацький райони та м. Володимир - Волинський. Для районів даної групи окрім практично повної відсутності промислового виробництва, високого безробіття та низької оплати праці також низькі демографічні показники. Для м. Володимир – Волинський передумовами високого безробіття є занепад промислового виробництва у якому була зайнята найбільша частка працездатного населення, відсутністю альтернативи робочим місцям у галузях які переживають кризу, мова йде про видобувну промисловість та переробну ланку сільського господарства.

Таблиця 7

Кластеризація сумарного рівня розвитку адміністративних районів і міст
обласного підпорядкування Волинської області
за інтегральною середньою

Високий		Вище середнього		Середній		Низький	
м. Луцьк	18,004	м. Ковель	7,926	Камінь-Каширський	7,331	Любомльський	5,707
Луцький	11,896	Горохівський	7,565	Ковельський	7,240	Рожищенський	5,704
		м.Нововолинськ	7,512	Ківецівський	7,168	Турійський	5,533
				Ратнівський	6,362	Іваничівський	5,306
				Володимир-Волинський	6,030	м. Володимир-Волинський	5,194
				Любешівський	5,933	Старовижівський	5,129
				Маневицький	5,933	Локачинський	5,040
						Шацький	4,593

Розраховано автором за матеріалами [6]

Висновки й перспективи подальших розвідок. У результаті кластерного аналізу локальних ринків праці адміністративних районів і міст обласного підпорядкування Волинської області, нами було виділено групи з різними рівнями демографічного, соціально-економічного розвитку, а також розвитку ринку праці. Крім того, нами було розраховано сумарні коефіцієнти розвитку адміністративних районів і міст обласного підпорядкування області.

У результаті розрахунків інтегральних коефіцієнтів соціально-економічного, демографічного розвитку, а також розвитку ринку праці, було виявлено, що м. Луцьк та м. Ковель, а також Луцький район за усіма показниками мають найвищий рівень розвитку. Це зумовлено порівняно високою з іншими адміністративними районами та населеними пунктами,

концентрацією виробничої інфраструктури, трудових ресурсів, вищим рівнем оплати праці, торгівельним оборотом і т. п.

Список використаних джерел:

1. Безпала О. В. Особливості розвитку ринку праці столичного суспільно-географічного району: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. геогр. наук: спец. 11.00.02 «Економічна та соціальна географія» / Безпала О. В. — К., 2009. — 25с.
2. Джаман В. О. Регіональні системи розселення: демографічні аспекти [монографія] / В. О. Джаман. — Чернівці: Рута, 2003. — 392 с.
3. Заволока Ю. Ю. Суспільно-географічні аспекти використання трудового потенціалу Харківської області: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. геогр. наук: спец. 11.00.02 «економічна та соціальна географія» / Заволока Ю. Ю. — Київ, 2008. — 16 с.
4. Колосюк. А. М. Аналіз соціально – трудових відносин на ринку праці Волинської області / А. М. Колосюк // Науковий вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Географічні науки. – 2010. № 5. – С. 113–117.
5. Мисковець Е. В. Аналіз передумов ефективного функціонування регіонального ринку праці з огляду на зміни галузевої структури (на прикладі Волинської області), [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://archive.nbu.gov.ua>.
6. Офіційний сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
7. Сайчук В. С. Регіональний аналіз попиту та пропозиції робочої сили на ринку праці Хмельницької області / В. С. Сайчук // Економічна та соціальна географія : наук. зб. – К., 2012. – Вип. 1 (64). – С. 219–228
8. Хомра О. У. Ринок праці західного прикордоння України: територіальні відмінності ситуації // Соціально-економічні дослідження у перехідний період: Проблеми і перспективи транскордонного співробітництва в аспекті процесів європейської інтеграції / НАН України. Ін-т регіональних досліджень. – Л.; Луцьк РВВ «Вежа» Волин. держ. ун-ту. ім. Лесі Українки, 2000. – Вип. XV. – С. 273-278.
9. Черчик Л. М. Основні тенденції розвитку молодіжного сегменту ринку праці Волинської області та оцінка дієвості механізмів державного регулювання зайнятості [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://archive.nbu.gov.ua>

Пасевич Ю. В. Застосування кластерного аналізу у дослідженні локальних ринків праці Волинської області. У статті, за допомогою методу інтегральної середньої, здійснено кластерний аналіз локальних ринків праці Волинської області. Виявлено територіальні відмінності та обґрунтовано особливості локальних ринків праці. Здійснено групування адміністративних районів та міст Волинської області за загальним рівнем

розвитку, демографічного та соціально-економічного характеру, а також рівнем розвитку ринку праці. Проведено картографування отриманих результатів дослідження.

Ключові слова: ринок праці, зайнятість, безробіття, оплата праці, Волинська область.

Пасевич Ю. В. В статье, с помощью метода интегральной средней, осуществлен кластерный анализ локальных рынков труда Волынской области. Обнаружены территориальные отличия и обоснованы особенности локальных рынков труда. Осуществлено группирование административных районов и городов Волынской области за общим уровнем развития, демографического и социально-экономического характера, а также уровнем развития рынка труда. Проведено картографирование полученных результатов исследования.

Ключевые слова: рынок труда, занятость, безработица, оплата труда, Волынская область.

Pasevich Y. V. Application of the clustered analysis in the Study of the local labour markets. In this article, with the help of the integral average method, implement clustered analysis of the Volyn Provinces local labour market. The identified territorial differences and the justified particularities of the local labour market. The implemented Structuring of the administrative regions and towns of the Volyn Province for the general level of development, demographic and Socio-economic Character as well as the level of development of the Labour market. A mapping of the received results of the Study.

Keywords: labour-market, employment, unemployment, salary, Volyn area.